

HVEM GRIBER BEBOERNE DER SKAL FLYTTE UD?

Brobyggede indsatser ved
genhusning af beboere fra
omdannelsesområder

CENTER FOR
**BOLIGSOCIAL
UDVIKLING**

HVEM GRIBER BEBOERNE DER SKAL FLYTTE UD?

Brobyggende indsatser ved genhusning af beboere fra omdannelsesområder

Anne Clementsen

Natasja Lund

ISBN-978-87-92798-85-5

AUGUST 2023

© 2023 Center for Boligsocial Udvikling

Center for Boligsocial Udvikling

Sadelmagerporten 4

2650 Hvidovre

Tlf. 28 35 58 85

E-mail: info@cfbu.dk

www.cfbu.dk

Fotos: Kristian Brasen

Layout: Cecilie Næsby Friis

Udgivelsen kan frit hentes på www.cfbu.dk

CFBUs udgivelser kan frit citeres med tydelig kildegengivelse

CENTER FOR
**BOLIGSOCIAL
UDVIKLING**

Center for Boligsocial Udvikling er en selvejende institution under Social-, Bolig- og Ældreministeriet. Centrets overordnede formål er at undersøge effekten af sociale indsatser i udsatte boligområder, at indsamle erfaringer fra nationale og internationale boligsociale indsatser og at yde kvalificeret rådgivning og processtøtte til centrale aktører indenfor det boligsociale område.

INDHOLD

Introduktion	5
Sådan har vi gjort	9
Brobygningens elementer	10
Behovet for brobyggende indsatser	19
Brobyggende indsatser og tiltag	26
Litteratur	38

At der er brug for at tilføje medarbejdere med socialfaglige kompetencer i en større genhusningssag, er indiskutabelt. Nogle beboere har så svære psykiske og sociale udfordringer, at de ikke på egen hånd kan navigere i genhusningsprocessen fx ved at svare på genhusningskonsulenternes beskeder, vurdere mulige boligtilbud mv. I værste fald kan de ende med at miste deres tilbud om genhusning. Så det skal tænkes ind fra start i byggesager, at der skal afsættes finansiering til socialfaglige medarbejdere.

Katja Adelhøj Lindblad-Clausen
Chef for bæredygtige indsatser, domea.dk

INTRODUKTION

HVAD SKER DER MED BEBOERNE, DER GENHUSES FRA OMDANNELSESOMRÅDERNE?

I disse år skal mange beboere fra landets såkaldte omdannelsesområder finde sig til rette i et nyt hjem uden for boligområderne, der hidtil har dannet ramme om deres hverdag. Som konsekvens af de store fysiske omdannelser, igangsat på baggrund af Parallelsamfunds aftalen fra 2018 (Regeringen, 2018), foregår der i disse år en historisk stor genhusningsindsats. Mange af de berørte beboere skal genhuses permanent, og en del af disse skal genhuses eksternt i andre dele af byen.

Både kommuner og boligorganisationer har øjnene rettet mod omdannelsesområderne, hvor der er fokus på at skabe socialt velfungerende blandede boligområder. Men er der blik for beboerne, efter de er flyttet ud, og ikke mindst de boligområder, der skal tage imod de genhusede beboere – de såkaldte modtagerområder?

Vores kortlægning af genhusningsindsatsen i de danske omdannelsesområder (Clementsén, Lund & Broberg, 2023) viser en stor variation i, hvor strategisk boligorganisationer og kommuner går til værks, når de arbejder med boligplacering, og hvorvidt de har fokus på beboerne efter flytningen.

BEHOV FOR EN EKSTRA INDSATS

Internationale erfaringer peger på, at der er behov for at supplere den traditionelle genhusningsindsats – både over for den enkelte husstand og for modtagerområdet. Med genhusning er der risiko for, at sociale problemer flytter med beboerne, og i nogle tilfælde genkoncentreres beboerne i andre dele af byen, og deres udsathed forstærkes. Det er derfor ikke altid nok at tilbyde beboerne en passende bolig og eksempelvis yde flyttehjælp og økonomisk støtte til indkøb af nyt inventar. En indsats, der hjælper udsatte beboere efter flytningen med at få styr på deres nye hverdag i modtagerområdet og blive koblet til rette støttetilbud, kan både være en vigtig del af den samlede bystrategiske indsats for at skabe velfungerende blandede boligområder. Den kan samtidig skabe en positiv forskel for de beboere, der bliver tvunget til at flytte.

Sådan en ekstra indsats med fokus på at bygge bro til modtagerområdet og byens støttetilbud betegnes i denne publikation som en brobyggende indsats. Det er et nyt fænomen, at der sættes fokus på denne opgave og ansættes medarbejdere til at varetage den. Derfor er der endnu ikke nogen konsensus om sprogbruget, men vi låner ordet 'brobygning' fra Vollsmose, hvor de anvender dette.

EN INTRODUKTION TIL BROBYGNING

Denne publikation sætter fokus på brobygning i forbindelse med genhusning gennem tre forskellige dele:

1. Brobygningens elementer: Beskriver, hvad brobygningsopgaven består i.
2. Behovet for brobygning: Sammenfatter erfaringer fra forskningslitteraturen og danske boligorganisationer om de risici, der er forbundet med genhusning.
3. Brobyggende indsatser og tiltag: Giver konkrete eksempler på, hvordan brobyggende indsatser kan tage form i forskellig skala.

Publikationen henvender sig dels til medarbejdere i boligorganisationer og kommuner, som arbejder med genhusning og udvikling af udsatte boligområder. Dels henvender den sig til udførende medarbejdere i genhusningsindsatsen, såsom genhusningskonsulenter, beboerrådgivere og brobygningskonsulenter.

ORDFORKLARING

I denne rapport anvender vi følgende betegnelser for de roller og typer af medarbejdere, der kan varetage brobyggende opgaver. Lokalt kan medarbejderne have andre titler og betegnelser.

Brobygger: En medarbejder, som udfører brobyggende arbejde enten fuldtid eller som en mindre del af deres arbejde.

Brobygningskonsulent: En brobygger, som arbejder fuldtid med brobyggende arbejde.

Genhusningskonsulent: En medarbejder, som varetager kontakten med beboerne i forbindelse med den lovpligtige genhusning, men som også kan udføre brobyggende arbejde noget af tiden og derigennem have rolle som brobygger.

VI ANVENDER OGSÅ FØLGENDE BETEGNELSER I FORBINDELSE MED GENHUSNING:

Modtagerområde: Et boligområde, som en genhuset beboer skal flytte til.
Intern genhusning: Når beboere bliver genhuset i en anden bolig i boligområdet og derfor kan blive boende i deres nuværende boligområde.

Ekstern genhusning: Når beboere bliver genhuset i en bolig uden for boligområdet og derfor skal flytte ud af boligområdet.

Midlertidig genhusning: Når beboere tilbydes en erstatningsbolig for en periode, imens deres bolig fx renoveres, hvorefter de kan vende tilbage til deres oprindelige bolig igen.

Permanent genhusning: Når beboeres lejemål opsiges, og de tilbydes en erstatningsbolig uden tidsbegrænsning.

EN VIGTIG OPGAVE I DE STORE FYSISKE OMDANNELSER

HVORFOR TALER VI IKKE MERE OM DE BOLIG-OMRÅDER, BEBOERNE GENHUSES TIL?

Der er i dag et meget stort fokus politisk på at fremme en blandet beboersammensætning i omdannelsesområderne som følge af Parallelsamfunds aftalen fra 2018. Udviklingsplanerne for omdannelsesområderne løber frem til 2030, hvor de politiske krav – herunder en maksimal andel af almene familieboliger på 40 procent – skal være indfriet. Som konsekvens har både boligorganisationer, kommuner, NGO'er og private developere et meget stort fokus på omdannelsesområderne. I mange af disse områder er genhusning et nødvendigt greb for at realisere de politiske mål, men hvorfor er der ikke et større fokus på at arbejde strategisk med de boligområder, beboerne genhuses til?

Vores undersøgelse viser, at det kun er få boligorganisationer og kommuner, der har fokus på modtagerområderne for genhusningen. Få arbejder strategisk med boligplacering af genhusede beboere og afsætter ressourcer til understøttende tiltag i modtagerområderne, som kan fremme, at beboerne falder godt til i deres nye boligområde. Enkelte steder arbejdes der struktureret med monitorering som værktøj til at styre beboersammensætning, og i blot to boligområder er der ansat konsulenter fuldtid

til at arbejde med brobygning i modtagerområder og bydækkende støttetilbud. Derudover er der enkelte mindre brobyggende tiltag i andre boligområder.

I både national og international forskning fremhæves risikoen for vandsengseffekt, som dækker over, at man blot flytter de sociale problemer fra udvalgte indsatsområder til andre boligområder. På trods af at mange boligorganisationer og kommuner er opmærksomme på denne risiko, peger vores undersøgelse på, at det langtfra er alle omdannelsesområder, hvor de lokale aktører forholder sig aktivt til risikoen for at skabe nye udsatte boligområder ved genhusning. Samtidig kan det være svært at prioritere ressourcer til at arbejde strategisk med problemstillingen.

STORSKALA BYUDVIKLING MED FÅ RESSOURCER

Udviklingsplanerne for omdannelsesområderne må siges at være by- og boligudvikling i stor skala, og det er en udvikling, der gennemføres samtidigt i 17 boligområder fordelt over landet. Byudvikling i denne skala stiller massive krav til boligorganisationer, og de fleste boligorganisationer er ikke vant til at arbejde strategisk med byudvikling i et sådant omfang.

Vores undersøgelse peger på, at det ikke er et aktivt fravalg fra boligorganisationernes side om at understøtte beboerne i modtagerområdet og arbejde strategisk med boligplacering. Det handler i højere grad om, at boligorganisationerne har svært ved for det første at finde nye erstatningsboliger til de beboere, der skal genhuses. Det bliver et spørgsmål om, hvor de overhovedet kan finde en erstatningsbolig for at leve op til deres juridiske forpligtigelser.

Mange af boligorganisationerne i omdannelsesområderne udtaler, at de er nødt til blot at tilbyde beboerne de boliger, der bliver stillet til rådighed i andre boligafdelinger, frem for at tage hensyn til, hvor i byen der er udfordringer med beboersammensætningen.

For det andet giver flere boligorganisationer udtryk for, at de ikke har ressourcer til at forholde sig til udviklingen i modtagerområderne. De har en stram bagkant i 2030, og for mange boligorganisationer er det vanskeligt for dem at nå i mål, fordi mange fx stadig ikke har lavet aftaler med private investorer og developere om udvikling af private boliger i deres områder. Dermed er der en stor uvished om udviklingen i deres boligområder, og de har ikke nok viden om det eller ressourcer til at tænke udviklingen i modtagerområdet ind i deres arbejde.

Det understreger et behov for, at kommuner tager en aktiv rolle i forhold til at arbejde strategisk med genhusning for at fremme en hensigtsmæssig udvikling i hele kommunen.

BEBOERNES BEHOV OG BEKYMRINGER SKAL TAGES ALVORLIGT

Ved byudvikling i så stor skala, som kræver så mange ressourcer – både økonomisk, miljømæssigt og menneskeligt – er det væsentligt, at beslutningstagere og praktikere i Danmark forholder sig til de internationale erfaringer, der er gjort med genhusningsindsatser. Udviklingen i de danske omdannelsesområder kører parallelt, så det er vanskeligt at trække på erfaringer fra de respektive omdannelsesområder. Lande som Frankrig, Holland og Portugal har derimod flere års erfaring med større genhusningsindsatser ved omdannelser.

Forskning fra Holland peger netop på behovet for en ekstra håndholdt indsats for de særligt udsatte husstande. Her har boligorganisationer arbejdet med tilgangen 'behind the front door' (Curley & Kleinhans, 2010), hvor de opsøger beboerne i deres hjem for at danne en tillidsfuld relation til beboerne ved at lytte til alle deres frustrationer og bekymringer for derefter at opbygge kendskab til de mange forskellige problemer og kontakter til systemet, som mange udsatte beboere har. Målet er at skabe en fælles koordineret indsats, hvor husstanden kobles

til relevante understøttende indsatser og tilbud og samtidig sikre koordinering på tværs af de forskellige aktører og tilbud, som er i kontakt med den enkelte husstand.

Udgangspunktet har været, at det ikke er nok at flytte beboerne, heller ikke hvis de får en bedre bolig i et bedre boligområde. Det handler ikke kun om selve boligen. Beboerne har væsentlige behov og bekymringer, som skal tages alvorligt og håndteres for at minimere de potentielle negative konsekvenser, når beboere genhuses ufrivilligt. Samtidig kan et understøttende arbejde i forhold til deres behov og bekymringer potentielt styrke beboernes livsvilkår fremadrettet.

Et studie af genhusning i portugisiske boligområder tydeliggør behovet for at tage hensyn til og eventuelt understøtte de sociale dynamikker, der kan opstå i modtagerområderne. Der ses eksempler på, at genhusning kan lede til konflikter mellem oprindelige og tilflyttede beboere i modtagerområder. Det ses fx i tilfælde, hvor større grupper af genhusede beboere genhuses til områder, der i forvejen er præget af problemer som kriminalitet, og hvor mange beboere har en anden etnisk baggrund end de genhusede beboere (Neves, 2022). Studiet understreger potentialet i, at der arbejdes med at fremme positive sociale relationer mellem beboergrupperne. Det ligger også i tråd med det omfattende antal studier, der er lavet af

udviklingen af boligområder med en blandet beboersammensætning. Her belyses det netop, hvordan der kan opstå konflikter mellem beboergrupper fra forskellige boligtyper og med forskellige baggrunde i boligområder.

VELFUNGERENDE GENHUSNING SKAL SES SOM EN DEL AF OMDANNELSERNE

I vurderingen af, om omdannelserne er velfungerende, kan der argumenteres for, at genhusning og betydningen af det for modtagerområder også er et væsentligt aspekt, der skal tænkes med. Genhusningen af beboere fra omdannelsesområder er en nødvendig del af udviklingsplanerne i mange omdannelsesområder, men for netop at modarbejde en potentiel vandsengseffekt i modtagerområder er det væsentligt, at der er fokus på at sikre en velfungerende genhusning. Både for de mennesker, der genhuses, og for de boligområder, der skal modtage beboere fra omdannelsesområder. Brobyggende indsatser har netop et fokus både på individ- og områdeniveau og et fokus på at fremme gode vilkår for de genhusede beboeres hverdagsliv i deres nye boligområde. Beboerne får blandt andet hjælp til hurtigt at danne nogle nye relationer og til at blive koblet på fritids- og støttetilbud i deres nye boligområde. Brobyggende indsatser kan derved indgå som en del af en fælles indsats mellem boligorganisationer og kommuner med at forebygge parallelsamfundsdannelse.

SÅDAN HAR VI GJORT

Denne publikation er baseret på et desk study af dansk og international viden på feltet, to ekspertinterviews, interviews med boligorganisationerne i omdannelsesområderne samt indsigter fra workshops med medarbejdere og ledere fra boligorganisationer, som arbejder med genhusning og brobygning.

DESK STUDY

Vi har gennemført et desk study af relevant viden på feltet, herunder både teori og empiriske studier, for at afdække særligt internationale erfaringer med at gennemføre genhusning i forbindelse med omdannelser. De overordnede temaer, som er relevante at inddrage fra de internationale studier, omhandler individuelle konsekvenser for de beboere, der genhuses, og konsekvenser på områdeniveau i modtagerområderne.

EKSPERTINTERVIEWS

Vi har interviewet to internationale forskere, som har undersøgt konsekvenserne af fysiske omdannelser med genhusning af beboere:

Reinout Kleinhans | Lektor i byudvikling ved Delft University of Technology, Faculty of Architecture and the Built Environment, Department of Urbanism

Marta Rodrigues Neves | Ph.d.-studerende ved Syddansk Universitet, Institut for Statskundskab Ekspertinterviewene er tidligere bragt i CFBU's nyhedsbreve.

INTERVIEWS MED BOLIGORGANISATIONER

Vi har interviewet boligorganisationerne i de 17 omdannelsesområder. Her har vi primært talt med direktører, byggechefer og forretningsførere, og i enkelte boligområder har vi også talt med genhusningskonsulenter.

Variationen i, hvilke medarbejdere vi har talt med, skyldes, at der er stor forskel på, hvor langt man er med genhusningsindsatsen, og hvordan den organiseres i de respektive boligområder. Der er fx ikke ansat genhusningskonsulenter i alle områder på nuværende tidspunkt. Vi har derfor afdækket,

hvem i organisationen der har størst viden om genhusningsindsatsen.

WORKSHOPS MED BOLIGORGANISATIONER

Alle boligorganisationer i omdannelsesområderne er blevet inviteret til at deltage i en workshoprække, som har haft fokus på brobygning. Her har medarbejdere fra boligorganisationerne i 12 af omdannelsesområderne deltaget. Formålet har både været sparring blandt deltagerne, dataindsamling, samskabelse af idéer og formidling af projektets viden. På denne måde har workshoprækken både bidraget til at generere og kvalificere indsigter til denne publikation.

DEL AF EN UNDERSØGELSE

Denne kortlægning er den anden udgivelse i CFBU's undersøgelse om genhusning af beboere fra omdannelsesområder.

Se mere på vores www.cfbu.dk

BROBYGNINGENS ELEMENTER

HVAD VIL DET SIGE AT BROBYGGE?

Brobygning i forbindelse med permanent genhusning har til formål at forbinde husstanden, som skal flytte med det nye lokalområde og med de aktører og tilbud, som kan støtte beboerne fremover. Når man arbejder brobyggende, så skaber man forbindelser mellem mennesker, organisationer og et konkret boligområde.

I det følgende præsenterer vi, hvilke forskellige delopgaver som en brobyggende indsats kan rumme. De enkelte brobyggende indsatser kan dog være skaleret i forskellige versioner og have forskellige fokusområder, afhængigt af hvor mange ressourcer der afsættes, medarbejdernes kompetencer, og hvem der skal genhuses i boligområdet. I et område, hvor det hovedsageligt er ældre, der skal genhuses, indebærer brobygningen fx typisk mange opgaver med at visitere til ældrebolig og behandlingstilbud, mens det i områder, hvor mange familier skal flytte, er nødvendigt at have fokus på skoleskift og pladsanvisning til institutioner.

EN FORSTÅELSE FOR BEBOERNES KONKRETE BEHOV

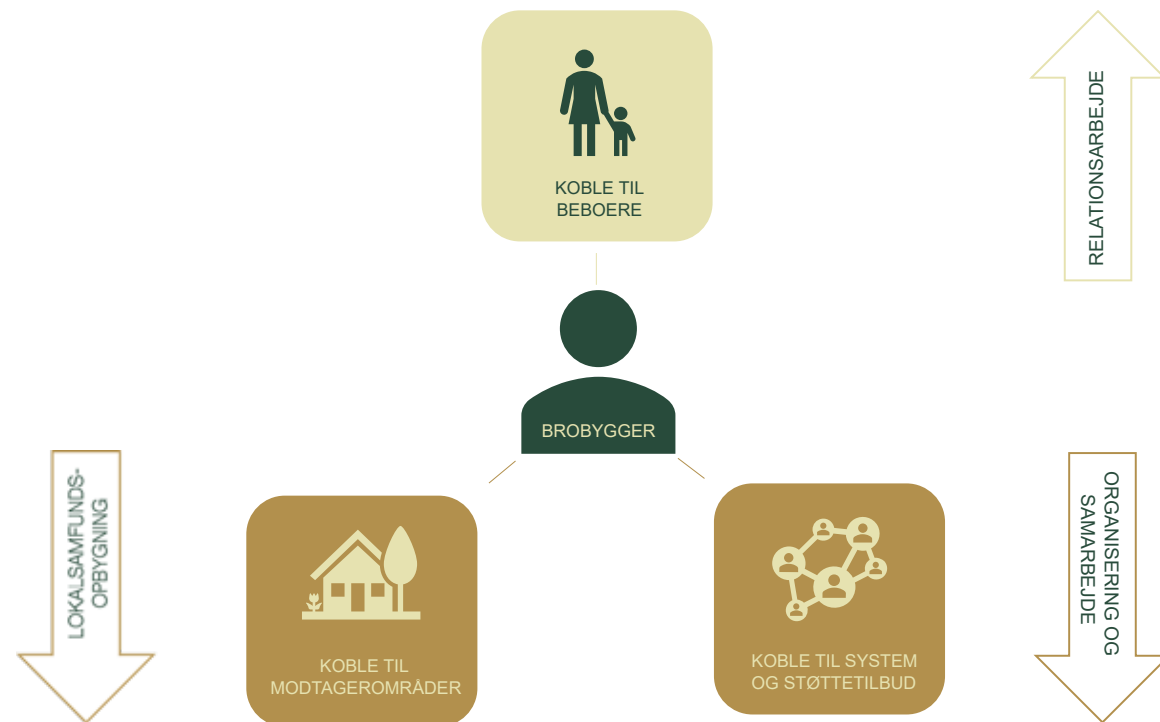
Helt centralt for brobygning er, at der dannes en tæt relation mellem brobyggeren og de genhusede

beboere, så indsatsen kan skræddersys til netop deres situation.

Dette arbejde trækker på de klassiske boligsociale tilgange med at møde beboerne i deres hjem og arbejde relationsbaseret og helhedsorienteret med en husstand.

DET INDEBÆRER AT:

- Opnå kendskab til husstandens behov og præferencer
- Opbygge tillid
- Motivere beboerne til at modtage støtte
- Være tilgængelig over tid
- Have løbende dialog om støttebehovet

AT SKABE RELATIONER MELLEM BEBOERNE OG MENNESKER OG FACILITETER I MODTAGEROMRÅDET

Et vigtigt element af brobygning er at etablere relationer mellem på den ene side de genhusede beboere og på den anden side mennesker og faciliteter i det lokalområde, de skal flytte til. Formålet er, at beboerne får øje på mulighederne i at flytte og hurtigt falder til og skaber en normal hverdag det nye sted.

Denne del af arbejdet afhænger til dels af, at der også er netværk og personer i modtagerområdet, som evner og har lyst til at tage imod de nye beboere. Brobygning kan derfor også indeholde et element af kapacitetsopbygning i modtagerområdet. Andre lokalsamfundsofbyggende initiativer kan med stor fordel supplere brobygningen ved at opbygge engagement, sociale netværk og viden om lokalområdet blandt lokale beboere og medarbejdere, som brobyggerne kan koble til. Det kan fx være større beboerinddragende processer, facilitering af forenings- og netværksdannelse eller ansættelse af sociale viceværter og opkvalificering af naboambassadører (læs mere i CFBU's udgivelser 'Inspirations- og Videnskatolog', 2023, og 'Fælles om lokalsamfundet', 2020).

Kobling til modtagerområdet indebærer at:

- Kortlægge og fremvise modtagerområdets kvaliteter og faciliteter for de genhusede beboere.
- Identificere sociale netværk og mulige kontaktpersoner i modtagerområdet.
- Informere aktører fra modtagerområdet om, at de nye beboere flytter til, og klæde dem på til at tage godt imod de nye beboere.
- Introducere beboerne og lokale netværk og kontaktpersoner til hinanden.

AT KOBLE BEBOERNE TIL RELEVANTE STØTTE-TILBUD

Endelig består brobygning i at gøre beboernes kontakt med systemet i forbindelse med flytningen smidig og at koble beboerne til relevante tilbud og indsatser fra både kommunale og civile aktører. Hensigten er, at flytningen ikke forværrer beboernes livssituation, men potentielt forbedrer den.

En vigtig forudsætning for at koble til systemet er, at kommunen er villig til at samarbejde om brobygning på tværs af forvaltninger og institutioner. Det gavner også den brobyggende indsats, hvis kommunen etablerer en organisering, der gør det muligt for brobyggeren at tilgå de rette afdelinger og indsatser.

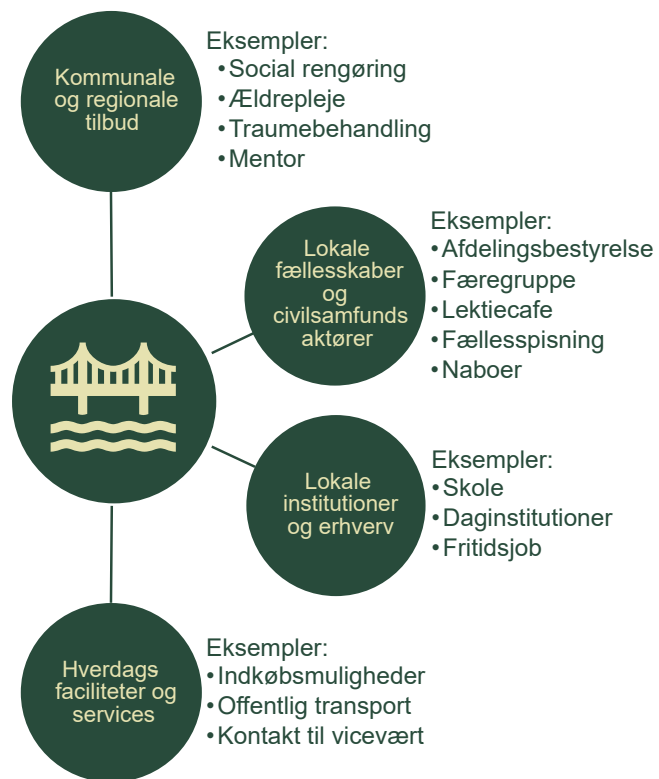
Det indebærer at:

- Kortlægge relevante aktører og tilbud.
- Etablere organisering på tværs af relevante kommunale forvaltninger i forhold til brobygningsopgaven.
- Informere de mest centrale aktører og tilbud om behovet for at hjælpe de genhusede beboere.
- Etablere samarbejdsrelationer og smidige arbejdsgange.
- Inddrage myndigheder, fagpersoner og civile aktører i at identificere og visitere til de rette støttetilbud til den enkelte beboer.

HVAD BROBYGGER MAN TIL?

I brobygningsindsatsen skabes forbindelse til en bred vifte af aktører, tilbud og faciliteter. Det varierer igen, afhængigt af hvordan den brobyggende indsats tilrettelægges. En række eksempler er:

KONTAKTER OG SAMARBEJDER SKAL PÅ PLADS, FØR BROEN KAN BYGGES

At bygge bro til relevante aktører og tilbud kræver et stort overblik og kendskab – både ind i kommunens forskellige afdelinger og ude i de lokalområder, beboerne skal flytte til. Der ligger derfor et vigtigt forarbejde i at kortlægge og etablere kontakt og relation til relevante aktører.

I kommuner og regioner skal der ofte skabes forbindelse både til medarbejdere med beslutningskompetence – som kan tildele beboerne indsatser og etablere nødvendig organisering med smidige arbejdsgange – og til udførende medarbejdere i støttetilbud. Her kan det være en stor hjælp, hvis kommunen udpeger kontaktpersoner til brobyggeren centralt i de forskellige forvaltninger, som kan etablere kontakt ud til relevante medarbejdere.

Typisk er der også NGO'er og foreninger, som har tilbud i byen, der er relevante for mange af de genhusede beboere, fx Røde Kors' lektiecaféer. Her kan brobyggeren besøge de civile aktører og fortælle om behovet for at støtte de genhusede beboere, så de bliver klar til at hjælpe, når de får henvist en beboer.

Det kan være svært at etablere relationer og samarbejdsaftaler på forhånd til aktører i de nye modtagerområder, da beboerne kan flytte ud i mange forskellige dele af byen. Derfor må brobyggerne afdække og gå i dialog med lokale institutioner, erhverv, netværk og kontaktpersoner i forbindelse med flytningen af den enkelte husstand. I tilfælde, hvor der på forhånd er indgået aftaler med andre boligafdelinger om at modtage de genhusede beboere, kan brobyggeren dog begynde at afdække og gå i dialog med lokale aktører i disse afdelinger på forhånd.

BROBYGNING VED INTERN GENHUSNING I BOLIGOMRÅDET

Det er også relevant at arbejde med brobygning, når beboere skal genhuses internt i deres nuværende boligområde. Her kan beboerne stadig have gavn af en brobyggende indsats. Dels fordi flytningen kan være anledning til, at boligorganisationen får øje på behov hos disse beboere, som kan afhjælpes ved at koble dem til støttetilbud, og dels fordi det også kan være en stor omvæltning for beboerne at flytte til en anden del af et boligområde, da der kan være store afstande og stærke sociale grænsedragninger inden for området. Ved intern genhusning kan man derfor stadig brobygge til kommuner, civile aktører og beboere i den nye opgang og afdeling.

HVORNÅR STARTER OG SLUTTER BROBYGNINGEN?

EN INDSATS I FORTSAT UDVIKLING

Da indsatser med et eksplicit fokus på brobygning stadig er et nyt fænomen i omdannelsesområderne, er indsatserne stadig under udvikling og tager form på forskellige måder. Det varierer på tværs af områder, hvornår den brobyggende indsats starter og slutter i forhold til selve genhusningen, og der er ikke udviklet klare succeskriterier for, hvornår forløbet med den enkelte husstand anses som færdigudført. Det er i høj grad en individuel vurdering, som foretages af brobyggeren selv. Fælles for tilrettelægningen af indsatserne er dog, at brobygningen starter før flytningen og afsluttes ud fra en vurdering af den enkelte husstands behov.

BROBYGNING STARTER ALLEREDE, FØR BEBOERNE FLYTTER

For at kunne støtte beboerne under og efter flytningen er det nødvendigt at etablere en relation til beboerne og at opbygge tillid og kendskab tidligt i processen, allerede inden de flytter.

Første trin er at identificere husstande, som har et behov for støtte. Næste trin er at få en forståelse for husstandens behov såsom børn, der skal indmeldes i ny skole, eller hjælp til at bruge nye offentlige

transportlinjer. Men også husstandens ressourcer kan afdækkes. Det kan fx være familiemedlemmer og venner, der kan hjælpe med at pakke ting ned eller oversætte i dialogen med den nye daginstitution.

Dette relationsarbejde kan tage lang tid. Afhængigt af hvordan den enkelte boligorganisation har planlagt indsatsen, er det dog meget forskelligt, hvor tidligt brobyggere kan tilbyde støtte til beboerne. I nogle tilfælde kan de kontakte beboerne allerede et år før genhusningen, og i andre tilfælde er det først, når beboerne er blevet opsagt.

AFSLUTNING TILPASSES HUSSTANDEN

Som regel afsluttes den brobyggende indsats med den enkelte husstand, når brobyggeren vurderer, at den enkelte husstand er faldet til og ikke længere har behov for særlig støtte.

Det kan fx forstås som, når beboerne:

- har fået styr på praktiske og økonomiske forhold
- har fået børn indskrevet i nye institutioner og skoler
- har fået minimum én ny kontaktperson i modtagerområdet
- ikke længere selv efterspørger hjælp.

Relationen er vigtig men også intuitionen. Det er fx ikke alle der behøver opfølgende møder.

Når broerne er bygget, kan jeg slippe. Men missionen er først fuldført, når broen også holder.

Helle Dybdal Jensen, Bydelsguide, Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus

HVEM BROBYGGER?

Brobygning er en kompleks opgave, som berører forskellige medarbejderes arbejde. Nogle steder ansættes såkaldte brobygningskonsulenter i forbindelse med omdannelserne, som udelukkende varetager denne opgave. Andre steder er det andre medarbejdere med beboerkontakt, som arbejder med brobygning som én af flere opgaver.

Baseret på denne dataindsamling har vi identificeret to overordnede typer af medarbejdere, som varetager brobyggende arbejde. Aktørerne har i kraft af deres roller og kompetencer forskellige forcer inden for brobygningsopgaven.

Genhusningskonsulenter er i berøring med alle beboere, som har en juridisk ret til genhusning. De har derfor god mulighed for at få kendskab til beboernes situation og identificere beboere med særlige støttebehov, som de kan henvise til en brobyggende indsats. Genhusningskonsulenter kan også selv udføre det brobyggende arbejde ved at følge op på de genhusede beboere efter flytningen og træde til, hvis de opdager, at der opstår behov for hjælp.

Brobygningskonsulenter har brobygning som deres primære opgave og har derfor ressourcer

og kompetencer til at kigge helhedsorienteret på udsatte husstandes behov, skabe forbindelse til et bredt felt af aktører og tilbud og følge beboerne over tid efter behov i modtagerområdet. De er dog typisk afhængige af, at andre henviser beboerne til dem.

Udover genhusnings- og brobygningskonsulenter viser vores undersøgelse også eksempler på andre typer medarbejdere, der kan bidrage til en brobyggende indsats.

Beboerkontaktpersoner har typisk en åben base, hvor alle beboere kan træffe dem og komme med spørgsmål og bekymringer i forbindelse med omdannelsen, men de kan også arbejde opsøgende. De kan derigennem få øje på støttebehov hos beboere, der skal genhuses, inden beboeren er blevet koblet til en genhusningskonsulent. Lokale beboere kan også ansættes som beboerkontaktpersoner, så de allerede er et kendt ansigt i området og har et vist kendskab til de andre beboere.

Beboerrådgivere tilbyder støtte til beboere, som henvender sig med en vifte af behov, og kan derfor være med til at identificere, hvem der har behov for brobygning. De har ofte kompetencer og erfaring

inden for socialrådgivning og kommunalt arbejde, som giver dem gode forudsætninger for at koble til kommunale tilbud.

BEHOV FOR KLARE SNITFLADER OG GOD VIDENDELING

For at sikre beboerne den rette støtte er det afgørende, at der etableres klare snitflader og kontaktkanaler mellem de forskellige medarbejdere, der arbejder med genhusning og brobygning i det enkelte omdannelsesområde. Det gælder særligt, hvis medarbejderne heller ikke sidder sammen lokalt. Det er eksempelvis vigtigt, at genhusningskonsulenter og beboerkontaktpersoner ved, hvilke husstande de skal henvise til brobygningskonsulenter, og hvilke typer problemer der hurtigere kan løses af en beboerrådgiver.

Det er også afgørende, at genhusningskonsulenter og brobygningskonsulenter sørger for at vidensdele om de udsatte husstandes behov og ønsker, når en brobygger kobles på en husstand. En udfordring kan også være at opbygge en tillidsfuld relation til beboerne, hvis flere forskellige medarbejdere har kontakt til husstanden i forbindelse med en genhusning.

FORTÆLLING FRA EN BROBYGGER

ENLIG MOR MED FIRE BØRN SKAL FLYTTE

Brobygningskonsulenten Nisrin El-Cheikh Khalil, som hjælper husstande, der skal genhuses fra Vollsmose, giver her et eksempel på, hvordan hun støttede en familie i at få styr på tilværelsen efter en genhusning.

Tilbage i juni 2022 får jeg en henvisning fra en genhusningskonsulent om, at en enlig mor med fire børn, på henholdsvis 16, 12, 10 og 4 år, skal genhuses til den centrale del af byen og har brug for hjælp til at skabe en ny og stabil hverdag i det nye lokalområde. Jeg kontakter straks moren for at få indblik familiens ønsker og behov. Familien skal flytte midt i sommerferien, og der er mange opgaver, der skal løses, inden jeg selv går på ferie.

ET PUSLESPIL AF SKOLESKIFT OG PLADSANVISNING SKAL GÅ OP

Det første, jeg går i gang med, er skoleskift til de tre ældre børn. De to ældste går på distriktsskolen og skal skifte skole, mens det yngste skolebarn går på en anden skole i en specialklasse, hvor vedkommende skal blive.

Den ældste er ked af at skulle flytte, da hans venner bor i Vollsmose. Det hjælper, at han bliver

optaget på en ungdomsuddannelse, som ligger tæt på Vollsmose.

Moren har et ønske om, at det mellemste skolebarn skal starte på samme skole som det yngste skolebarn i specialklasse, så de kan følges ad, og hun ikke behøver at aflevere og hente dem. Jeg kontakter skolen, som har specialklasseafsnit, men får desværre at vide, at de ikke har plads på syvende årgang. Jeg tager derfor fat i det mellemste barns nye distriktsskole og koordinerer et møde sammen med moren og barnet, inden skolen går på ferie. Den nye distriktsskole har en forventning om, at eleverne medbringer deres egen pc til undervisning. Familien har indtil videre kunnet låne en af den skole, hvor børnene gik tidligere. Jeg ansøger derfor om støtte til en pc gennem foreningen "Støtte for Mødre og Børn".

Jeg skriver det yngste barn op til en ny børnehave, som ligger tæt på familiens nye bolig, gennem

kommunens pladsanvisning og noterer, at det er i forbindelse med genhusning. Jeg har nemlig indgået en aftale med en konsulent fra børn- og ungeforvaltningen om at tildele pladser hurtigt til børn, der skal genhuses. Barnet får pladstilbud i børnehaven i løbet af meget kort tid.

STYR PÅ FRITIDEN

Min kollega, som er fritidsjobrådgiver, hjælper med at finde fritidsjob til det ældste barn efter, at han forlod sit fritidsjob i en dagligvarebutik i Vollsmose.

Jeg introducerer også familien til det nye lokalområde, hvor jeg undersøger, hvilke muligheder der er for at deltage i fællesskaber i form af familienetværk, klub eller fællesspisning. Jeg tager også kontakt til et lokalt ungdomscenter for at give børnene et socialt netværk i området og fremme, at de føler sig mere knyttet til det nye sted. Jeg introducerer børnene for centret, og familien deltager i deres 'åbent hus'-arrangement.

Jeg kobler også en fritidsvejleder fra kommunens ungdomsskole på børnene, som hjælper dem med at starte til fritidsaktiviteter i lokalområdet.

Derudover følger jeg også op på, at familien har fået en god relation til deres nye nabo. Det er en ældre kvinde, som har taget rigtigt godt imod moren og børnene. De snakker tit sammen, og drengen på 16 år har tilbudt hende hjælp til havearbejde.

STØTTE TIL BESKÆFTIGELSE

Det viser sig, at moren har været tilknyttet den lokale boligsociale indsats i Vollsmose for en periode, hvor hun har fået råd og vejledning fra en familiementor og en beskæftigelsesmentor. Denne støtte vil hun ikke have adgang til efter flytningen, og jeg ser en mulighed for at koble hende til andre tilbud, der kan hjælpe hende ind på arbejdsmarkedet.

Gennem min kollega, som er projektkoordinator i KVINFO (et mentornetværk, der henvender sig til kvinder med flygtninge- og indvandrerbaggrund og med lille eller ingen arbejdserfaring i Danmark), får jeg tildelt en mentor til moren, som kan hjælpe hende med jobsøgning og sprogtræning i dansk.

Jeg følger op på familien for at sikre mig, at børnene trives, og at familien er faldet godt til i deres nye lokalområde.

BEHOVET FOR BROBYGGGENDE INDSATSER

BEHOVET FOR BROBYGGENDE INDSATSER

RISICI PÅ BÅDE BEBOER- OG OMRÅDENIVEAU

Erfaringer med genhusningsindsatser fra udlandet peger på, at der kan være behov for både at understøtte genhusede beboere efter flytningen og at håndtere de sociale dynamikker, der kan opstå i modtagerområdet, hvor de genhusede beboere flytter ind.

For nogle beboere opleves genhusning som en positiv mulighed for at få ekstra hjælp til at komme et nyt sted hen. Det gælder særligt for beboere, der allerede havde et ønske om at flytte, og i tilfælde, hvor beboerne støttes igennem processen og har attraktive valgmuligheder, når der skal findes en erstatningsbolig (Kleinhans, 2003; Kleinhans, 2020).

Men for andre kan den tvungne genhusning være et voldsomt indgreb i de grundlæggende rammer for deres liv, som er med til at forværre deres vilkår. Det gælder særligt udsatte beboere, som kæmper med forskellige sociale, fysiske og mentale udfordringer, og som kan have svært ved at forstå og navigere i genhusningsprocessen (Clements, Lund & Broberg, 2023).

Dertil kan tilflytningen af genhusede beboere påvirke de områder, de flytter til – særligt hvis der flytter større grupper ind i det samme modtagerområde (Jepsen & Nielsen, 2018; Nielsen & Jepsen, 2020).

ERFARINGER FRA UDLANDET

I lande som Frankrig, Portugal, Holland og USA er der gennemført større genhusningsindsatser i forbindelse med nedrivninger og omdannelser i udsatte boligområder (REF). De har derfor gjort sig erfaringer, som vi, på trods af kontekstuelle forskelle, kan være opmærksomme på, når vi i Danmark planlægger genhusningsindsatser fra de såkaldte omdannelsesområder.

På de næste sider vil vi præsentere tre mulige negative konsekvenser forbundet med genhusning, som kan modvirkes gennem brobyggende indsatser i samspil med andre indsatser:

- Forskydning af udsatte boligområder til andre dele af byen
- Konflikter mellem eksisterende og nye beboere
- Forværring af genhusede beboeres levevilkår

STRATEGISK ARBEJDE MED BOLIGPLACERING ER IKKE NOK

I flere omdannelsesområder arbejdes der allerede med at modvirke risikoen for, at der opstår nye geografiske koncentrationer af udsatte beboere i andre dele af byen. Der arbejdes strategisk med placering af beboere eksempelvis ved brug af boligsocial monitorering, og der er etableret aftaler mellem boligorganisationer og kommuner for, at det er hele kommunen, der løfter genhusningsopgaven.

Samtidig viser vores kortlægning af genhusningsindsatserne i omdannelsesområderne, at mange boligorganisationer og kommuner har begrænsede valgmuligheder for at placere de genhusede beboere. Her handler det i højere grad om at få et puslespil til at gå op, da det er vanskeligt overhovedet at finde boliger til beboerne (Clements, Lund & Broberg, 2023). Samtidig er det kun få boligorganisationer, der arbejder målrettet med at styrke beboernes livssituation efter flytning og med at modvirke konflikter i modtagerområdet. Derfor er der et stort potentiale i at prioritere en brobyggende indsats i genhusningsindsatsen i de danske omdannelsesområder.

FORSKYDNING AF UDSATTE BOLIGOMRÅDER TIL ANDRE DELE AF BYEN

PROBLEMSTILLING:

Både herhjemme og internationalt peger forskning på risikoen for, at man blot 'flytter problemerne', hvis udsatte beboere gennem genhusning genkoncentreres i andre dele af byen, og der opstår nye udsatte boligområder – den såkaldte vandsengseffekt (Jepsen & Nielsen, 2018; Nielsen & Jepsen, 2020).

POTENTIALE:

En brobyggende indsats kan forbinde beboerne til støttetilbud, som kan forbedre beboernes vilkår ved at afhjælpe nogle af deres udfordringer og på sigt bidrage til en positiv udvikling hos beboerne. Denne forbindelse til kommunens og det nye lokalområdes tilbud og netværk har potentiale til at bidrage til en positiv udvikling hos beboerne. Det kan i bedste fald skabe en reel effekt hos de genhusede beboere og minimere risikoen for, at de trækker modtagerområdets udsathedsparetre op. Derved kan en brobyggende indsats også mindske risikoen for, at der skabes nye udsatte boligområder.

BEBOERNES UDFORDRINGER FLYTTER MED

Mange internationale studier forholder sig kritisk til strategien om at løse udfordringer med socialt udsatte boligområder ved socialt mix-indsatser og herunder genhusning. Det problematiseres, at man ikke forholder sig til de underliggende mekanismer, der er årsag til udsathed i boligområderne – herunder de sociale udfordringer, som beboerne har

(Woodcraft, 2016). Hvis man ikke forbedrer vilkårene for beboerne, kan der netop være en risiko for, at udsathed følger med beboerne, og at det kan medvirke til, at modtagerområdet i stedet bliver udsat (Cheshire, 2007).

TENDENS TIL NYE KONCENTRATIONER AF UDSATTE

For at undgå dannelsen af nye udsatte boligområder er det afgørende, at de genhusede beboere flytter til områder med en mere blandet beboersammensætning, så man undgår at de genhusede beboere kan bidrage til at tippe en udvikling i en negativ retning (Nielsen et al., 2022). Det er dog ikke altid muligt.

Undersøgelser viser nemlig, at de genhusede beboere ofte havner i områder, som allerede har en stigende koncentration af udsatte beboere, og derfor er på vej til at blive kategoriseret som udsatte (Nielsen et al., 2022; Christensen, 2020; Nielsen & Jepsen, 2020). Inden for international forskning tales der også ligefrem om genhusningsnomader, fordi beboere ofte bliver genhuset i lignende boligområder, der også ender med at skulle omdannes, hvor de så skal genhuses derfra igen (Kleinhans, 2003).

KONFLIKTER MELLEM NUVÆRENDE OG NYE BEBOERE

PROBLEMSTILLING:

Internationale studier viser, at det kan være vanskeligt for genhusede beboere at blive integreret i de nye boligområder, og at det kan resultere i, at de forskellige beboergrupper anvender boligområdet parallelt og ikke interagerer i området. Samtidig er der også risiko for, at der kan opstå konflikter mellem de nuværende beboere og de nye genhusede beboere grundet forskellige normer for adfærd i området.

POTENTIALE:

En brobyggende indsats kan hjælpe de genhusede beboere med at blive en del af foreninger og aktiviteter i området, som kan fremme de genhusede beboeres relationer til andre beboere i området. Samtidig kan en brobyggende indsats være en hjælp, hvis der opstår konflikter mellem beboere.

”DET ER VORES BOLIGOMRÅDE – DE SKAL LEVE EFTER VORES REGLER”

Internationale studier viser, at der kan opstå stridigheder mellem beboergrupper om, hvilken adfærd der er hensigtsmæssig i boligområdet. Et studie af genhusede beboere i tre portugisiske boligområder peger på, at der kan opstå stærke spændinger mellem de 'gamle' og 'nye' beboere i modtagerområder, hvor der bliver en kamp om, hvilken beboergruppe der skal tilpasse sig. Studiet viser, at i et af områderne har de gamle beboere opgivet kampen

og holder sig primært inden døre eller på deres altaner, hvis de genhusede beboere færdes i de offentlige rum (Neves, 2022).

Et amerikansk studie fremhæver samtidig, at forskellen på at eje og leje sin bolig har en stor betydning for, hvordan beboerne opfattes efter en genhusning. Beboere, der lejer sig ind efter genhusning, bliver oftere betragtet som nogle, der kan skabe problemer i området, og det har resulteret i en stærk regulering af, hvordan man skal anvende

fælles arealer, og et ønske blandt boligejerne om en regulering af adfærd i folks private bolig, fordi bolig-ejere fandt adfærd fra lejere problematisk (Chaskin & Joseph, 2015).

Afhængigt af den konkrete lokale kontekst viser disse to eksempler, hvordan der hurtigt kan opstå nogle sociale grupperinger i et boligområde, som får en betydning for hverdagslivet for beboerne efter en genhusning. Vi ved også fra tidligere studier af de danske omdannelsesområder, (Clements & Lund, 2021), at beboerne fra de almene boliger kan være bekymret for relationen mellem dem selv og de kommende nye beboere, som ejer deres bolig. Bekymringen omhandler særligt om, hvorvidt der bliver skabt et 'dem' og 'os', og om, hvorvidt beboere fra ejerboliger vil føle, at de har mere ret til at bestemme over fælles arealer end dem, der lejer deres bolig. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, hvilke boligområder beboerne genhuses i, og om der er særlige problemstillinger i boligområdet.

“ **De lokale forhold har en stor betydning for beboernes mulighed for at blive integreret i området. I ét område kan etnicitet fx betyde meget for, hvem beboerne identificerer sig med, i andre områder kan der være større problemer med kriminalitet, som præger hverdagslivet i området. Det er vigtigt at tage højde for de lokale forhold ved en genhusning.**

Marta Rodriguez Neves, Ph.d.

STIGMA FØLGER MED BEBOERNE I DET NYE OMRÅDE

Når beboere genhuses fra et boligområde, der er så udsat, at boligblokke skal nedrives, viser internationale studier, at udsathed kan forbindes med de genhusede beboere, som derved vanskeliggør en ny start for dem i modtagerområdet. Det kan være svært for dem at slippe af med det stigma, at de kommer fra et så udsat område.

En anden problemstilling, der fremhæves i det portugisiske studie, er, at genhusningen af beboere kan ses som årsag til kriminalitet og problemer i et boligområde. Problemerne var der dog allerede inden genhusningen – men genhusningen af beboere i området ses som årsag til problemerne blandt de oprindelige beboere (Neves, 2022).

Nogle danske boligorganisationer er også opmærksomme på dette stigma. I Mjølnerparken er de fx bevidste om, at Mjølnerparkens ry kan gøre det svært for de genhusede beboere at blive

accepteret, og de er med til at afhjælpe konflikter i modtagerområderne.

VIGTIGT MED FACILITERING, DA DE SOCIALE KLØFTER KAN VARE VED

Undersøgelsen fra Portugal viser, at de sociale kløfter mellem beboergrupper kan vare ved over mange år. I et af de undersøgte boligområder bliver tilflytterne stadig betragtet som outsiders efter omtrent 20 år, og de identificerer sig også selv stadig med det boligområde, de fraflyttede. En beboer omtaler fx stadig det område, hun blev født i, som det boligområde, der betyder mest for hende, selvom hun blev genhuset, da hun var et par år gammel, og har boet i det nye område i 17 år (Neves, 2022). Neves understreger derfor behovet for en indsats ude i området, som kan mindske de sociale kløfter. Den hollandske forsker Kleinhans understreger også behovet for medarbejdere, der har en understøttende funktion og en direkte kontakt til beboerne ude i området. Han skelner mellem to typer støtte – en basisstøtte, hvor beboerne har mulighed for at booke en tid til et møde efter behov og så en mere aktiv støtte i boligområdet. Den aktive støtte indebærer, at konsulenter opsøger folk i deres hjem for at tale med dem om deres situation. Det handler om at kunne rumme deres følelser såsom vrede, fordi beboerne har brug for at reagere på situationen. Ifølge Kleinhans kan den sociale betydning af denne form for støtte i boligområdet ikke overdrives (Kleinhans, 2020).

FORVÆRRING AF GENHUSEDE BEBOERES LEVEVILKÅR

PROBLEMSTILLING:

Selvom nogle beboere oplever, at genhusning forbedrer deres levevilkår fx i kraft af at få en bolig af bedre standard eller flytte til et mere attraktivt område, kan genhusning også forværre beboernes levevilkår – særligt når der er tale om tvungen genhusning af udsatte beboere. Ud over at selve flytningen kan udgøre en belastning, kan den også medføre tab af lokale støttetilbud og forværre beboernes boligsituation.

POTENTIALE:

Ved at gå i dialog med beboerne, allerede inden de skal flytte, kan en brobyggende indsats skabe forståelse for behovet for genhusning og mulighederne ved at flytte. Genhusningen kan også være en anledning til at få kendskab til udsatte husstandes ønsker og behov og starte en dialog om at tage imod relevante støttetilbud og deltage i lokale netværk.

En brobyggende indsats kan understøtte beboerne igennem selve flytteprocessen, sikre at beboerne fortsat har adgang til relevante støttetilbud og hjælpe dem med at få styr på deres nye økonomiske situation. Det kan være med til at skabe større trykthed om genhusningen og sikre, at beboerne stadig har adgang til støtte.

EN STORMENTAL BELASTNING

Undersøgelser viser, at blot udmeldingen om, at nogle beboere i et område skal genhuses, kan skabe stor utrykthed, bekymring og angst blandt beboerne, som påvirker deres hverdag negativt (Clements

& Lund, 2021; Bech-Danielsen & Mechlenborg, 2017). Interessant nok viser hollandsk forskning en sammenhæng mellem beboernes indstilling til genhusning inden flytningen og deres senere tilfredshed med det nye boligområde. De beboere,

der har et negativt syn på deres nye boligområde og ikke forstår, hvorfor der er behov for omdannelse og nedrivning i det nuværende boligområde, er mindre tilfredse efter genhusningen. Det peger på behovet for en indsats, der kan forklare årsagerne til omdannelse og fremhæve de positive sider af modtagerområdet (Nielsen et al., 2022; Kleinhans & Bouma-Doff, 2008).

Det vanskelige ved genhusning er ikke blot flytningen, men også det faktum, at det tvinges ned over beboerne. Det at blive tvunget til at skulle genhuses kan have alvorlige psykiske konsekvenser, fordi det er forbundet med tab af kontrol over ens livssituation og derfor kan opleves uretfærdigt (Nielsen et al., 2022).

Selve de praktiske opgaver forbundet med flytning kan også være stressende – særligt for beboere, som mangler overskud, fordi de kæmper med mange andre udfordringer, og beboere, som ikke har flyttet i mange år. Ofte er det ikke kun et hjem, der skal pakkes ned og flyttes. Der kan også være behov for at flytte børn til nye skoler og institutioner og finde nye jobs og fritidsfællesskaber.

TAB AF SOCIALE NETVÆRK OG STØTTETILBUD

En problemstilling, der ofte observeres i forbindelse med genhusning, er, at beboere mister deres sociale netværk, fordi mange beboere har en stor del af deres omgangskreds i boligområdet. Stærke sociale bånd i familier og lokalsamfund kan blive svækket ved fraflytning (Lelévrier, 2013; Manzo, 2014; Clementsen & Lund, 2021).

De svækkede sociale relationer ses særligt i forbindelse med tvungen genhusning. Et amerikansk studie viser, at den sociale interaktion med naboer falder betydeligt blandt beboere, som er blevet tvungent genhuset, i forhold til beboere, som er fraflyttet frivilligt (Nielsen et al., 2022).

I Danmark peger boligorganisationer også på problemet med, at beboere mister lokale støttetilbud, hvis der ikke er en boligsocial helhedsplan eller lignende områdebaseret indsats i modtagerområdet. Samlet set kan tabet af sociale relationer og lokale støttetilbud indskrænke beboernes muligheder for at få hjælp og støtte, som potentielt kan forværre deres udfordringer.

FORVÆRRET ØKONOMI OG BOLIGSITUATION

Beboerne kan også risikere, at den erstatningsbolig, de får tilbudt, har en højere husleje end deres tidligere lejemaal. For sårbare beboere og store familier kan selv små stigninger i udgifter gøre det svært at få økonomien til at løbe rundt. Det gør det også

vanskeligt at opbygge en opsparing, der kan give mulighed for at få en større eller mere attraktiv bolig senere i livet. Hvis der ikke er et tilstrækkeligt udbud af billige boliger i byen, kan genhusningen derfor forværre husstandens bolig- og livssituation (Nielsen et al., 2022; Kleinhans, 2003).

BROBYGGENDE INDSATSER OG TILTAG

BROBYGNINGSKONSULENTER

Boligorganisationer og kommuner kan gå sammen om at afsætte et helt eller flere årsværk til at ansætte medarbejdere, som udelukkende arbejder med brobygning. Det ser vi to steder i landet, hvor brobygningskonsulenterne går under forskellige titler.

Disse brobygningskonsulenter har en lokal forankring i ét eller flere tætliggende boligområder. Hvis forskellige boligselskaber har boliger i ét omdannelsesområde, kan stillingen organiseres på tværs af boligselskaberne, så den dækker alle afdelinger i området med genhusning. Ligeledes kan stillingen organiseres på tværs af boligområder, hvis der er flere omdannelsesområder med genhusning i kommunen.

EN EKSTRA STØTTE TIL HUSSTANDE MED SÆRLIGE BEHOV

Brobygningskonsulenten kobles på husstande med et særligt behov for støtte før, under og efter flytningen. Det kan fx være førtidspensionister, ældre, handikappede og beboere med anden etnisk baggrund end dansk, som kun har boet i boligområdet, siden de kom til landet.

At ansætte en brobygningskonsulent betyder, at den, der udfører brobygningen, får gode betingelser

for at opbygge en tillidsfuld relation til beboerne og skabe et godt kendskab til deres livssituation. De to nuværende typer brobygningskonsulenter er begge forankret i en kommune. De har derfor også gode forudsætninger for at etablere relationer til kommunale medarbejdere og danne sig et overblik over lokale tilbud og netværk i forskellige dele af byen.

Det gør brobygningskonsulenterne i stand til at hjælpe beboerne på mange forskellige måder afhængigt af den enkelte husstands behov og ressourcer. Brobygningskonsulenterne fortæller eksempelvis, at de den ene dag er ude på besøg hos en genhuset familie med anden etnisk baggrund end dansk og forklarer, at når familiens nye nabo hænger et dansk flag op på altanen under EM-slutrunden, så er det ikke ment som en racistisk kommentar til den tilflyttede familie. Og at de den anden dag kan køre en beboer rundt og vise de forskellige potentielle boligområder, for at de kan få en fornemmelse af, om de kan falde til der.

EN BRED PALET AF KOMPETENCER

Fordi brobygningsarbejder spænder bredt, bør en brobygningskonsulent også besidde forskelligartede kompetencer. De to brobygningskonsulenter

peger selv på, at følgende kompetencer er brugbare i deres arbejde:

- Evne til at være anerkendende, tålmodig, empatisk
- Evne til at skabe tillid
- Forståelse for forskellige kulturer
- Sprogkunderskaber
- Forståelse for systemets organisering og arbejds gange
- Netværk i kommunen

Det kan fx være en tidligere familierådgiver, socialrådgiver eller uddannet pædagog, som ansættes i stillingen.

“Det er en stor bonus, at jeg også kan tale arabisk, fordi arabisktalende udgør en stor del af min målgruppe. 'Du er som sendt til os fra himlen', kan de finde på at sige, fordi mange har svært ved at forstå begreber og ord i forbindelse med genhusningen.

Nisrin El-Cheikh Khalil, boligsocial brobygger,
Boligsocialt Hus

EKSEMPEL

BOLIGSOCIAL BROBYGGER I VOLLMOSE

For flere af de beboere i Vollsmose, der står til at skulle genhuses, er processen med at flytte og finde sig tilpas et nyt sted uoverskuelig og svær at forstå. Disse særligt udsatte og sårbare beboere kan få ekstra hjælp af en person, som følger dem gennem forandringen og hjælper med alt fra lavpraktik og administrative opgaver – som skoleskift og hvor der kan købes halalkød – til at koble beboerne på nye fællesskaber og tilbud i modtagerområdet såsom ungdomsklub, fædregruppe og fællesspisning. Med et fokus på at tage hånd om de beboere, der har brug for ekstra støtte og opbakning til at falde godt på plads i deres nye lokalområde, er Odense Kommune og boligselskaberne CIVICA og FAB gået sammen om at finansiere en brobygningskonsulent i Vollsmose. I stillingen, som fik navnet 'boligsocial brobygger', ansatte de Nisrin El-Cheikh Khalil.

FORBINDELSE TIL EN VIFTE AF NYE STØTTE-TILBUD

Nisrins tætteste samarbejdspartnere er de to genhusningskonsulenter, som sidder i CIVICA og FAB. De holder løbende møder for at drøfte beboernes behov for støtte, og Nisrin kan begynde at hjælpe

husstandene med opgaver allerede inden flytningen. Genhusningskonsulenternes arbejde er færdigt, når beboerne er flyttet, og derfra er det kun Nisrin, der har kontakten til de udsatte husstande.

Hun har blik for, hvordan beboere, som har modtaget boligsociale tilbud, kan fortsætte med at få støtte gennem kommunale og civile tilbud. Men hun griber også flytningen som en mulighed for at tale med beboerne om, hvilke andre aktører og tilbud der kan være med til at forbedre beboernes livssituation.

NETVÆRKSARBEJDE TAGER TID

Nisrin har i opstarten af sin stilling brugt en stor del tid på at få opbygget samarbejdsrelationer og kendskab til sin funktion som brobygger, både internt i boligområdet og eksternt blandt aktører, som kan støtte de genhusede beboere. Her har hun blandt andet været ude og tale med kommunens jobcenter og udsatte team samt med regionens afdeling for traume- og torturoverlevende, indvandrermedicinsk klinik og Det grønlandske hus.

Nisrin har tidligere arbejdet med beskæftigelse i Odense Kommunes børn- og ungeafdeling, som har givet hende et stort netværk at trække på. Men hun gør også brug af sine kollegers forskellige kontakter.

EKSEMPEL

BYDELSGUIDE I AARHUS

Byrådet i Aarhus Kommune har bevilget midler til en særlig indsats til beboere, der genhuses eksternt som følge af nedrivningerne i Bispehaven, Gellerup og Toveshøj. Det har ført til, at der ved Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus er ansat en bydelsguide, Helle Dybdal Jensen, som arbejder fuld tid med at lave brobyggende arbejde i forbindelse med beboernes genhusning.

Som et samarbejde mellem kommunen og BL's 5. kreds (dækker geografisk Aarhus Kommune) leverer alle boligorganisationerne boliger til genhusningen af beboerne fra de tre boligafdelinger. Det

indebærer således, at Bydelsguiden samarbejder med alle de forskellige boligorganisationer.

Der er forskel på, hvordan genhusningen gribes an i Brabrand Boligforening og Østjysk Bolig. I Bispehaven har beboerne fx mulighed for tidlig hjælp med flytningen, hvor beboerne i Gellerup i stedet tilbydes hjælp, når de er opsagt. Bydelsguidens rolle er således forskellig i de to områder. Blandt andet strækker bydelsguidens forløb med den enkelte husstand sig over kortere forløb i Gellerup, og kendskabet til den enkelte husstand er mindre.

Fokus på forskellige faser for beboeren ved genhusning

Mange beboere kan slet ikke forestille sig at bo et andet sted, og det kan virke abstrakt at skulle flytte til et andet boligområde. Helle arbejder tæt sammen med genhusningskonsulenterne i de to boligområder, og det er som hovedregel dem, der henviser beboere med særlige behov for støtte, til bydelsguiden. Helle har som regel kontakt over en længere periode til husstande, der skal genhuses. Kontaktforløbene kan inddeles i flere faser (se illustration på næste side).

BYDELSGUIDE AARHUS

1) FØRSTE KONTAKT

- VIA:
- SYNLIG ÅBEN RÅDGIVNING
 - GENHUSNINGSKONSULENTER

2) UDDYBNING AF MULIGHEDER FOR VALG AF OMRÅDER

⇒ INSPIRATIONSTURE

3) OPDAGER OPGAVER UDEN FOR GENHUSNINGSGRENI

UDFORDRINGER

BOSTØTTE?

ANDRE BEHOV?

4) BROBYGNING

KOMMUNE
LUNDHED
FOREBYGGELSESDIENST
BORGERSERVICE

BANKER:
GÆLDRÅDGIVNING

5) BOLIGTILBUD

- VED BEHOV:
- INDSKUDSLÅN
 - SE BOLIG
 - BOLIGSTØTTE

6) FLYTNING

TIL STEDE
VED BEHOV

HJÆLP MED FEJL
OG MANGLER-
LISTE

7) BESØG

- I DET NYE OMRÅDE
- INDEN FOR 14 DAGE

BROBYGNING
FORTSAT

KOMPLEKSE OPGAVER
HANDLER IKKE KUN
OM FLYTTNINGEN

RELATIONER
TAGER TID

FALDE TIL-OPGAVER

- FINDE RUNDT
- FINDE NETVÆRK
- KONTAKT TIL NABOER & VICEVÆRT

PRAKTISKE OPGAVER EFTER FLYTNING

- TILKØBLING AF TV
- GUIDE TIL UDPÅKNING
- EL
- INDKØB AF MØBLER

8) KONTAKT OM STORT & SMÅT

Illustration af Emilie Lykke, Det Boligsociale Fællessekretariat

KONTAKTEN TIL BEBOEREN/HUSSTANDEN INDEN FLYTTNINGEN

drejer sig ofte om ekstra inspiration til, hvor de kunne ønske sig at flytte hen, ud fra de ønsker og udfordringer, beboeren/husstanden har, og hvilke relevante tilbud der findes i lokalområderne for beboeren/husstanden.

Her har bydelsguiden også blik for, om der er behov for brobygning, der kan understøtte det mest hensigtsmæssige genhusningsforløb og etableringen i det nye boligområde.

INSPIRATIONSTURE TIL ANDRE BOLIGOMRÅDER

Mange beboere har selv overblik over boligønsker, men dem, der ikke har overblik, kan komme med bydelsguiden på tur til boligområder med relevante boliger i forhold til deres ønsker og behov.

“ En tur med bydelsguiden som chauffør og guide kan åbne folks sind for, at livet måske godt kan fortsætte et andet sted, og derved kan genhusningen blive en succes. Det er en udvidet service, der ofte tager et par timer eller mere og med god tid til at mærke efter det enkelte boligområde.

Helle Dybdal Jensen, bydelsguide, Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus

Dem, der takker ja til tilbuddet om inspirationsture, er ofte ikke bekendt med andre bydele i Aarhus og har ikke informationer om boliger og lokale tilbud. For andre drejer det sig om, at det er svært at komme rundt til boligområderne. Helle understreger, at hvis disse inspirationsture kan gøre, at folk kan få mere indflydelse på, hvor deres næste bolig, som matcher deres behov og ønsker, kan findes, og de kan opleve flere muligheder for at komme videre med deres liv, så bliver genhusningen en større succes. Derfor prioriteres det at tilbyde disse inspirationsture.

KONTAKTEN TIL BEBOEREN/HUSSTANDEN

EFTER FLYTNING handler om at få styr på praktik og logistik i hverdagen for beboeren/husstanden, eventuelt brobygge

beboeren til tilbud i forbindelse med udfordringer, samt understøtte beboerens/husstandens mulighed for at danne relationer i det nye boligområde for at fremme gode rammer om hverdagslivet.

“ Broen er bygget, når jeg har skabt mindst én kontakt for beboeren i det nye boligområde. Det kan både være en professionel og fx et medlem af en lokal pensionistklub.

Helle Dybdal Jensen, bydelsguide, Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus

RELATIONER OG NETVÆRK

Bydelsguidens arbejde med de genhusede beboere er grundlæggende relationsbaseret. Tillid og respekt er fundamentalt for samarbejdet. Desuden er det at arbejde netværksbaseret i kontakt med kommunen og civilsamfund af stor betydning. Bydelsguiden samarbejder med borgmesterens afdeling om det overordnede i indsatsen, og de er med til at åbne muligheder. Med en sundheds- og sociologisk baggrund og 8 års boligsocial erfaring fra flere aarhusianske boligområder har Helle et stærkt lokalt netværk, som hun kan bringe i spil i samarbejdet med forskellige afdelinger i kommunen, boligforeninger og civilsamfund. Helle ved, hvor der skal rækkes ud efter hjælp, hvilket har en stor betydning for at få genhusningerne til at lykkes.

TILTAG AF MINDRE SKALA

Særligt i de mindre boligområder kan det være svært at prioritere ressourcerne til at ansætte en medarbejder fuldtid til at varetage brobygningen. I stedet laver nogle boligorganisationer andre tiltag af mindre skala med opfølgning på beboerne, efter de er flyttet. Det italesættes ikke nødvendigvis som brobygning, men bidrager også til, at beboerne opbygger netværk i et nyt område og kobles til bydækkende støttetilbud. Her følger et par eksempler.

BEBOERRÅDGIVNING KAN TRÆDE TIL LOKALT

“ **Genhusningskonsulenterne er meget erfarne og hjælper beboerne på mange måder. Som beboerrådgiver har jeg nogle andre briller på. Mit blik for at få bygget bro til varig støtte hos kommunen kan supplere deres arbejde.**”

Pi Palander, beboerrådgiver, domea.dk

I administrationsorganisationen Domea.dk, der dækker en lang række almene boligorganisationer over hele landet, sidder et centralt beboerrådgivningsteam, som kan hjælpe beboere med alt fra mistro til økonomisk rådgivning i de 39 boligselskaber tilknyttet ordningen.

I områder, hvor der genhuses, kan teamet supplere genhusningskonsulenternes arbejde ved at tage hånd om de særligt udsatte beboere, som har brug for fagprofessionel hjælp og kommunal støtte både i forbindelse med flytning, genhusning og efterfølgende. Beboerrådgivningsteamet består blandt andet af uddannede socialrådgivere, som har stor erfaring med at navigere i det kommunale system. Da de samtidig er vant til at tale med beboere om svære problemer, har de gode forudsætninger for at koble beboerne til den helt rette kommunale hjælp. I kontakten til kommunen sørger de for at give en

dækkende beskrivelse af beboernes behov, og spørge ind til kommunens vurdering af, hvilket støttilbud der skal gives.

Eksempelvis blev teamet for nylig tilkaldt i forbindelse med en akut rømning af et højhus på Peder Lykkes Vej i København, hvor beboerne skulle være ude inden for blot 8 dage. Her samarbejdede beboerrådgiverne med to genhusningskonsulenter om at koordinere den store genhusningsopgave og støtte de særligt udsatte borgere, som blandt andet kæmpede med psykiske problemer og misbrug. Én af de ansatte var i boligafdelingen og havde derfor den direkte dialog med beboerne.

Beboerrådgiverne fik hurtigt etableret en fast kontakt til en kommunal sagsbehandler og boligrådgiver, som kunne hjælpe. Sammen fik de koblet beboere til hjemmehjælp, støttekontraktpersoner, sociale rengøringstilbud og ældreboligvisitationen efter behov. I jagten på erstatningsboliger i andre afdelinger var det også en klar fordel, at beboerrådgivningen kunne tilbyde at stå til rådighed for de genhusede beboere med støtte efter flytningen.

At løfte brobygningsopgaven som beboerrådgivere i en administrationsorganisation har både fordele og opmærksomhedspunkter:

- + Beboerrådgivere har specialiseret viden om udsathed, bredt kendskab til kommunale tilbud og gode evner til at navigere i det kommunale system. De kan også bygge bro til genhusning, byggeafdeling, drift mv.
- + De dækker flere afdelinger, som også deler omkostningerne til indsatsen.
- + De kan løse nogle opgaver centralt, mens de i andre tilfælde kan prioritere ressourcer til at rykke ud lokalt efter behov.
- ! Det kan være svært for de centralt placerede beboerrådgivere at samarbejde tæt med lokalt placerede genhusningskonsulenter. Der er derfor behov for at skabe en klar snitflade for, i hvilke tilfælde det giver mening, at genhusningskonsulenterne kontakter en beboerrådgiver.
- ! Hvis beboerrådgiverne skal rykke ud lokalt, kan der være afstandsmæssige begrænsninger og behov for medfinansiering fx gennem byggesagen.
- ! Alternativt kan medarbejdere med socialfaglige kompetencer fra andre organisationer, såsom kommunen, frikøbes til at brobygge lokalt i en genhusning.

GENHUSNINGSKONSULENT SLIPPER IKKE BEBOERNE

“ **Jeg har inviteret alle de genhusede beboere til gensynskaffe med deres gamle naboer. Netop lige for at runde genhusningen af, så de ikke føler, at ”nu er vi bare flyttet ud, og så er vi glemt”. Det betyder meget med en god afslutning på forløbet**

Pia Aalund, social vicevært, Ungdomsbo

I Stengårdsvej i Esbjerg er det social vicevært Pia Aalund med forankring i den boligsociale helhedsplan, der har været beboernes genhusningskonsulent. 14 dage efter beboerne er rykket ind i deres nye hjem, ringer hun og tilbyder at komme på et opfølgende besøg for at høre, hvordan flytningen er gået, og om beboeren har brug for hjælp til at falde til det nye sted. Ud af de 48 genhusede beboere, som Pia har assisteret, valgte 42 at takke ja til opfølgningssamtalen. Det viste sig blandt andet, at nogle var stødt på økonomiske udfordringer, hvor Pia henviste dem til en rådgivning, der kunne hjælpe.

De genhusede beboere fik også en invitation fra Pia til et fælles gensynsevent i det gamle boligområde. Her mødtes beboere, som efter mange år i samme område havde udviklet et naboskab og venskab og fik mulighed for at tage en sidste fælles afsked med

hinanden. På den anden side af flytningen, hvor uvisheden var udskiftet med nye rammer, fortalte mange beboere om, at de trods indledende bekymringer var blevet glade for deres flytning. At få udskiftet de vante rammer havde tilsyneladende givet flere beboere ny gejst i livet. Pias oplevelse var, at det skabte en positiv afslutning på genhusningsforløbet.

Hun har dog gjort det tydeligt for de genhusede beboere, at de fortsat kan ringe til hende, hvis der opstår nye udfordringer relateret til flytningen.

“ **Det har været vigtigt for vores beboere. Det er jo ikke kun deres fundament, der er også andre ting i rygsækken, som kommer ud i sådan en proces, ikke mindst følelser, som kommer op til overfladen. Det er vigtigt at kende deres relationer, så det ikke kun handler om flytning. Det har været utrolig positivt, at vi er tæt på, og i en dialog, som giver nærhed og trykthed i en svær situation.**

Pia Aalund, social vicevært, Ungdomsbo

At en genhusningskonsulent med forankring i en boligsocial helhedsplan har blik for brobygning, kan knyttes til følgende fordele og opmærksomhedspunkter

- + Med en finansiering af stillingen i en flerårig helhedsplan kan genhusningskonsulenten være til rådighed for beboerne både lang tid inden flytningen og i en periode efter, men også alle ugens hverdage. Det gør det muligt at opbygge en tæt relation til beboerne og handle på deres behov.
- + Genhusningskonsulenter kan med deres relation til alle genhusede beboere tilbyde alle støtte efter flytning. Selv om beboerne ikke er særligt sårbare, kan der alligevel opstå behov for hjælp.
- ! Det kan være nødvendigt, at den boligsociale medarbejder arbejder mere end normalt i en periode for at kunne varetage opgaven med genhusning og brobygning.

EN DØRHÆNGER KAN BYGGE BRO

“ **Det er jo et lille tiltag, men vi tror, at det har et stort potentiale for at blive udbredt – såvel til genhusninger internt til andre opgange i boligområdet som eksternt til nye boligområder.**

Stefan Vestergaard, bygge- og udviklingschef,
ALFABO

I Munkebo i Kolding har ALFABO udformet en lille ting, der skal gøre det nemmere for genhusede beboere at falde til i deres nye opgange. Det er en dørhænger, som flyttefolkene efterlader på alle dørene i opgangen, hvor de genhusede beboere flytter ind.

Den ene side af dørhængerens er målrettet de genhusede nye beboere, som er flyttet ind i deres nye opgang. Her står en række brugbare informationer samt en håndfuld råd og idéer, der skal hjælpe de nye beboere med at falde til i deres nye boligområde.

Den anden side af dørhængerens er målrettet de beboere, der allerede bor i opgangen. Her står en række håndgribelige råd til, hvordan man kan tage imod nye beboere i opgangen og opbygge et godt naboskab.

ALFABO samarbejder med et lokalt socialøkonomisk flyttefirma, som varetager alle boligorganisationens genhusninger om at sætte dørhængerne op. Erfaringen er nemlig, at den bliver væk, hvis boligorganisationen blot lægger den i postkasserne, eller også er det ikke aktuelt længere, når beboerne finder den.

Bygge- og udviklingschef Stefan Vestergaard pointerer, at det er meget vigtigt at nå ud til alle beboere med det samme – både nye og eksisterende, når der flytter nye beboere ind i opgangen, for at fremme den gode integration og det gode naboskab fra start.

Dørhænger-tiltaget har følgende fordele og opmærksomhedspunkter:

- + Det kræver få ressourcer at gennemføre.
- + Det er nemt at udbrede tiltaget til mange opgange og kan derfor nå mange beboere.
- ! Dørhængerens skal ud til beboerne, idet de genhusede husstande flytter ind, så det er oplagt at samarbejde med flyttefirmaet.

IDÉER TIL ANDRE TILTAG

Medarbejdere, som arbejder med genhusning i boligorganisationer, kommer også med en række idéer til nye tiltag, som kan brobygge genhusede beboere til nye lokalområder og støttetilbud.

LOKALE BYDELSGUIDER

Lokale personer fra de boligområder, som de genhusede beboere flytter til, kan tilbyde en varig støtte og dele deres nære kendskab til livet i området. At give dem rollen som lokale bydelsguider, der tager imod de genhusede beboere, kan derfor supplere boligorganisationens genhusningsindsats, som ikke kan blive ved med at følge beboerne i modtagerområderne.

Det kan både være driftspersonale, medlemmer af afdelingsbestyrelsen og andre beboere, som får rollen som bydelsguider. Der kan også etableres et team, som både består af professionelle og beboere, der supplerer hinanden. Hele familier kan også udnævnes til bydelsguider og kobles til genhusede familier, så børnene også kan skabe relationer.

Bydelsguiderne kan præsentere de genhusede beboere for lokale fællesskaber, faciliteter og tilbud, og de kan igangsætte aktiviteter for de nye tilflyttere. De kan også fungere som kontaktpersoner, som de genhusede beboere kan henvende sig til, når der

opstår spørgsmål og udfordringer. Bydelsguiderne kan også tildeles en fysisk base i området med faste træffetider, så de nye beboere ved, hvor de kan gå hen for at mødes med dem.

Udnævnelsen til bydelsguide kan indebære en opkvalificering i, hvordan man bedst byder velkommen til og imødekommer de genhusede beboeres behov. Skal opgaven varetages af beboere, kan boligorganisationen tilbyde en økonomisk kompensation eller et uddannelsesbevis for deres kvalifikationer som ekstra motivation. På den måde kan det motivere beboere til at påtage sig rollen som bydelsguide, og det kan fremme deres egne kompetencer.

FREM MED DE GODE HISTORIER

Udsigten til at skulle genhuses kan både indebære uvished og et brud med det sted, som udgør fundamentet i ens liv. Derfor kan genhusning også skabe stor utryghed og mange bekymringer hos beboerne i omdannelsesområdet. At høre fra beboere, man kender, der allerede er blevet genhuset, at flytningen også kan blive en god oplevelse, kan derfor give mere ro i maven i en svær proces.

Beboere, der allerede er blevet genhuset, kan blive ambassadører for de positive sider, der kan være ved at flytte til et nyt område. Hvis flere beboere

skal flytte til det samme boligområde, kan de, der allerede er flyttet, fungere som kontaktpersoner for dem, der også skal flytte dertil, ligesom en bydelsguide, beskrevet i forrige afsnit.

Men de genhusede beboeres fortællinger kan også formidles bredt til omdannelsesområdets beboere gennem forskellige kanaler og medier. De genhusede beboere kan fx lave en videoguide om processen med genhusning til andre beboere. Man kan også lade unge tegne en tegneserie og formidle fortællinger i afdelingens nyhedsbrev. Genhusede beboere kan også inviteres til et beboerinformationsmøde for at dele deres oplevelse.

FÆLLESSKABER FOR GENHUSEDE

For beboere, som skal genhuses, kan det give en støtte at være sammen med andre ligesindede, som står i den samme situation. De kan spejle sig i hinandens situation og dele tanker og oplevelser. Derfor kan boligorganisationer også have blik for at facilitere fællesskaber for genhusede beboere.

Det kan foregå fysisk med møder før og efter genhusningen, men det kan også ske online i form af en facebookgruppe.

LITTERATUR

AlmenNet (2022): AlmenVejledning: "Genhusning eller ej?" København: AlmenNet.

Bech-Danielsen, C. & Mechlenborg, M. (2017): Renovering af almene boligområder: Evaluering af fysiske indsatser gennemført i perioden 2014-2016. Forskning i det byggede miljø, SBI 2017:11. Lyngby: Polyteknisk Boghandel og Forlag ApS.

Bech-Danielsen, C. & Stender, M. (2021): Renovering af almene boligområder 2017-2019: Erfaringer med fysisk renovering – arkitektur, socialt liv og omdømme. Polyteknisk Boghandel og Forlag. BUILD Rapport, 2021:02.

BL (2021): Oversigt – lovgivningsmæssige forskelle på boligområder. København: BL.

Bradley, Q. (2016): "It's house-building but not as we know it: the impact of neighbourhood planning on development in England". I: Housing Studies Association, 6-8. University of York (konferencartikel).

Chetty, R., Hendren, N. & Katz, L. F. (2016): The Effects of Exposure to Better Neighborhoods on Children: New Evidence from the Moving to Opportunity i: The American Economic Review, 106 (4), 855-902.

Clements, A. & Lund, N. (2021): Stedsidentitet & socialt mix. Nuværende beboeres oplevelse af deres boligområde og planerne for omdannelse. CFBU.

Curley, A. & R. Kleinhans (2010): Combining forced residential relocation with supportive services: What can Dutch housing associations learn from the American HOPE VI programme? i: Journal of Urban Regeneration and Renewal, 3(4), pp. 370-384

Desmond, M., Gershenson, C. & Kiviat, B. (2015): Forced Relocation and Residential Instability among Urban Renters i: Social Service Review (juni 2015). The University of Chicago.

Desmond, M. & Shollenberger, T. (2015): Forced Displacement from Rental Housing: Prevalence and Neighborhood Consequences i: Demography (2015) 52, 1751-1772. DOI 10.1007/s13524-015-0419-9

Indenrigs- og Boligministeriet (2021): Blandede boligområder – næste skridt i kampen mod parallel-samfund.

Jepsen, M. B., & Nielsen, R. S. (2018): Ufrivillig fraflytning fra udsatte boligområder. Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet. SBI-rapport 2018 (10) <https://sbi.dk/Pages/Ufrivillig-fraflytning-fra-udsatte-boligomraader.aspx>

KL (2022): Link: <https://www.kl.dk/kommunale-opgaver/teknik-og-miljoe/almene-boliger/boligsocial-monitorering/>

Kleinhans, R. (2003): Displaced but still Moving Upwards in the Housing Career? Implications of Forced Residential Relocation in the Netherlands i: Housing Studies, 18(4), 473-499, DOI: 10.1080/02673030304248

Kleinhans, R. & Bouma-Doff, W. V. (2008): On Priority and Progress: Forced Residential Relocation and Housing Chances in Haaglanden, the Netherlands, Housing Studies, 23(4), 565-587, DOI: 10.1080/02673030802101641

Kleinhans, R. (2020): Urban Restructuring, Demolition, and Displacement in the Netherlands: Uncovering the Janus Head of Forced Residential Relocation, i: The Routledge Handbook of Housing Policy and Planning. 1st edition [Online]. Routledge. pp. 317-329.73030304248

Korsu, E. (2016): Building social mix by building social housing? An evaluation in the Paris, Lyon and Marseille Metropolitan Areas i: Housing Studies, 31(5), 598-623.

LBF (2021): "Når vi flytter beboerne ud, rører vi ved hele deres fundament." København: Landsbyggefonden Magasin.

Lelévrier, C. (2013): Forced Relocation in France: How Residential Trajectories Affect Individual Experiences i: Housing Studies, 28(2), 253-271, DOI: 10.1080/02673037.2013.767883

Nielsen, R. S. Bonderup, S., Rudå, S., Bøje-Kovács, B. J. & Nielsen, N. S. (2022): Valget om genhusning. Hvad kan forskningen lære os om konsekvenserne? Aalborg Universitet: BUILD Rapport 2022:28.

Nielsen, R. S. & Jepsen, M. B. (2020): På vej mod social mix? Konsekvenser af ufrivillig fraflytning fra udsatte boligområder i SAMFUNDSØKONOMEN (3). Temanummer: UDSATTE BOLIGOMRÅDER – Problemer og løsninger.

Regeringen (2018): "Aftale mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Socialistisk Folkeparti om: Initiativer på boligområdet, der modvirker parallelsamfund."

Transport- og Boligministeriet (2019): "Bekendtgørelse af lov om leje af almene boliger", LBK nr. 928 af 04/09/2019.

VIVE (2021): Genhusninger af lejere i kondemnable boliger. København: VIVE – Viden til Velfærd. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

